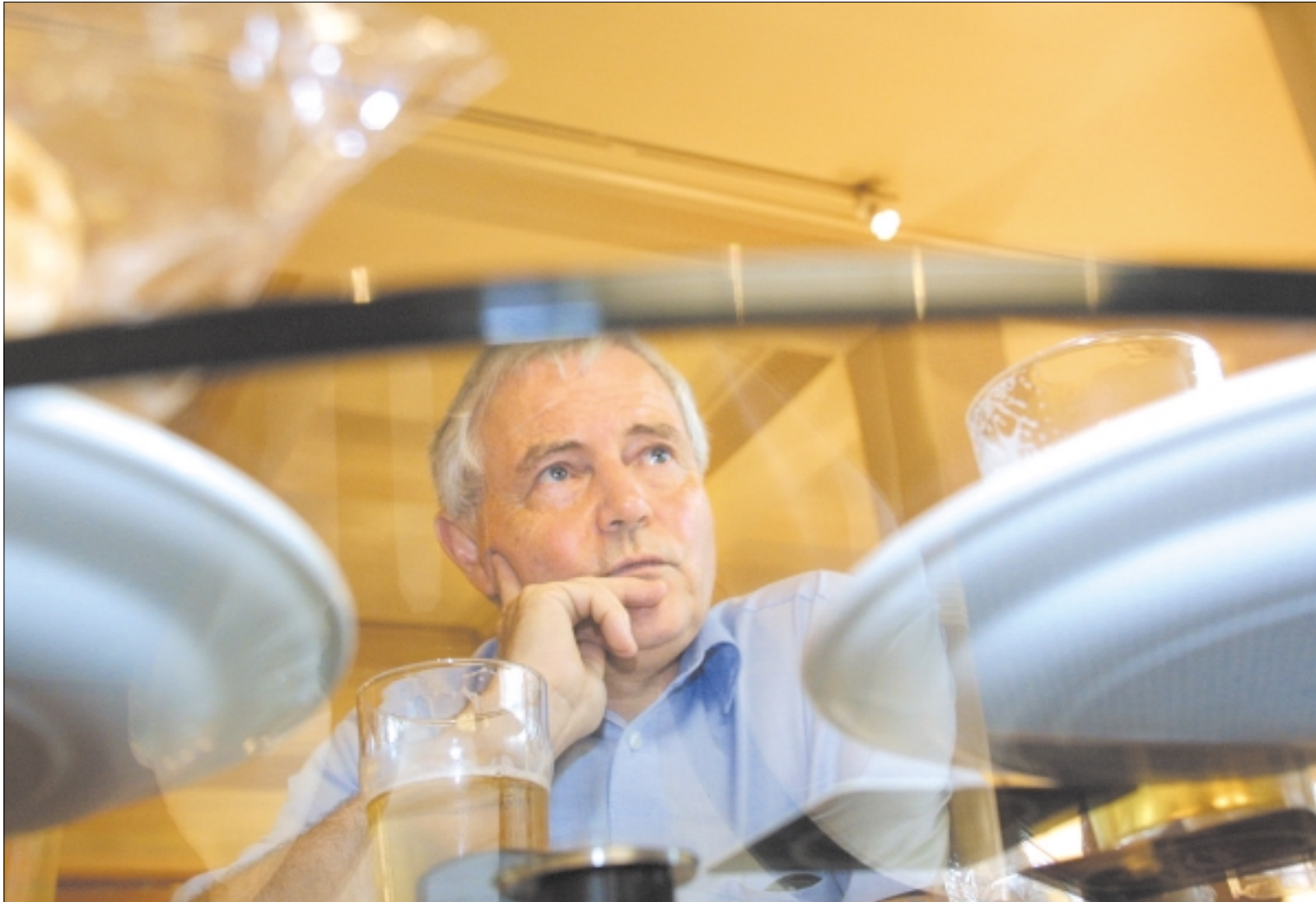

– Tá eg ivist í onkrum einstakum orði, plagdi eg spyrja meg fyri hjá Eivindi Weihe. Tí hann sigur mær, hvussu fólk siga, meðan aðir málfrøðingar í Føroyum hava lyndi til at siga, hvussu teir kundu hugsað sær, at fólk søgdu.

Sosialurin hittir professara í London:

Barnes er serkønur í Føroyskum

Á eini skrivstovu á risastóra University College í London situr ein eldri enskur professari, sum hevur granskað og skrivað um føroyska málið síðani í sekstíárunum. Michael Barnes tosar føroyskt sum ein føroyingur og lærir bretar at benda føroyskt. Eisini hevur hann nøkur skifti verið lærari á Fróðskaparsetrinum

MÁL
John Johannessen
Jens Kristian Vang (myndir)

– Góðan dagin, kom innar. Michael Barnes, professari, tekur blíðliga ímóti okkum báðum, myndamanninum, tá vit eftir

avtalu møta á deild hansara, Department of Scandinavian Studies, á University College í London. Hóast hann er breti, tosar hann beinan vegin føroyskt við okkum. – Vit kunnu fyrst fara ein túr upp á skrivstovu mína, og síðani kunnu vit fara og fáa okkum at eta, sigur hann á góðum føroyskum við einum eitt sindur norskum tónalag. – Tit mugu umbera meg. Tað eru tiggju ár síðani, at eg seinast var í Føroyum og tosaði føroyskt, so eg tosi tað ikki so væl nú, umber hann seg. Men vit halda, at Barnes tosar avbera væl føroyskt.

Nógv betri, enn nógv av fremmandafólkunum, sum hava búð í Føroyum upp í fjóruti ár. Vit trýna innar í skuggan frá bakandi heitu sólini hendan fagra summardagin í juni. Deildin sær eitt sindur gomul og slitin út, men hugnaligt er kortini. Á hyllunum á skrivstovuni standa alskyns bókur um norðurlandskt mál, harímillum fleiri føroyskar. Eisini fylla bókur um rúnir rættiliga nógv av hillaplássinum. Barnes granskar nevniliga rættiliga nógv í gomlum rúnainnskriftum, hevur skrivað fleiri bókur um hetta og er vorðin professari í rúnum.

Men ein hyll er eisini, ið rúmar nakað heilt annað, nevniliga eitt savn av tónum øfløskum av alskyns slag. Millum teirra siggja vit Veðrin, Gullið og Portaran hjá Føroya Bjór og Vikingin, Skansan og Sluppina hjá Restorff.

Lærir bretar føroyskt

Vit tosa eina løtu leysliga um føroyskt mál og skandinavisku deildina á universitetinum, sum Barnes er leiðari fyri. Og vit tosa sjálvsagt á føroyskum.

Barnes greiðir okkum frá, at hann ongar næmingar hevur havt í føroyskum í ár, orsakað av, at hann hevur verið eitt sindur burtur frá universitetinum í sambandi við granskning sína av gomlum rúnainnskriftum. Men hann veit tó um fimm næmingar, sum hann komandi skúlaár skal hjálpa at nema sær kunnleika um føroyska málið. Barnes sigur tað vera vanligt, at einir fimm til seks næmingar hvørt ár velja at læra seg føroyskt.

A Department of Scandinavian Studies á University College ber til at taka master degree í norðurlandskum máli. Master degree er nökurlunda tað sama sum tað,

sum á donskum lærustovnum verður kallað ein kandidatútbúgving, og sum tekur umleið seks ár.

Sum partur av lestrinum í norðurlenskum máli, ber millum annað til at nema sær serligan kunnleika í føroyskum, íslendskum, norskum, rúnainnskriftum, Ipsen og málsøgu umframt mangt annað.

– Og tað eru nakrir næmingar, sum velja føroyskt, greiðir Barnes frá.

Hetta ljóðar ógvuliga undranarvert í okkara oyrum, og spyrji eg tí enska professaran, hvat hann heldur vera orsøkina til, at bretar í milliönabýinum London velja at læra seg føroyskt.

– Um ein studentur fyrst lærir seg norðurlandskt mál, so er kanska eisini møguleiki fyri, at hann ella hon lærir seg føroyskt. Tey, sum fyrst hava valt eitt lítið mál, kann man ofta eisini hugsa sær, fara at velja føroyskt, um áhugin er til staðar, svarar Michael Barnes og smílist.

Bretski professarin greiðir frá, at hann ofta ræðir næmingunum til at lesa teknirøðina um Asterix fyri at skilja føroyska málið. Teknirøðin finst bæði á føroyskum og enskum, og tí ber lættliga til hjá teimum at hyggja í ensku umsetingina, um okkurt er, tey

ikki skilja á føroyskum. Eisini hevur Barnes styttri samrøður við næmingarnar, so tey læra at bera fram málið. Hann spyr teir um ymisk viðurskifti frá gerandisdegnum, millum annað, hvussu tey hava tað í dag.

Botnurin lagdur á Eiði

Michael Barnes fór sum heilt ungur at lesa norðurlandskt á University College í London. Og tá hann var liðugur, fór hann at granska og bleiv beinan vegin lærari á universitetinum.

Tí hevði Barnes gjøgnum útbúgving sína fingið eina lítla kenslu av føroyskum, men hann dugdi kortini ikki málið. Men hvat var tað so, sum gjørdi, at ungi bretin bleiv serkønur í føroyskum?

– Eg var á vikingafundinum í 1965. Hetta var fyrstu ferð, eg var í Føroyum. Eg skuldi viðari til Íslands, men tað bar ikki til at sleppa við flogfarinum, sum tá bert fleg einferð um vikuna millum Føroyar og Ísland. Tí mátti eg bjugva eina viku í Føroyum. Eg búði á Eiði, og royndi tá at læra meg eitt sindur av føroyskum.

– So kom eg aftur tvey ár seinni – í 1967 – og búði tá í seks vikur hjá Jens Paula og Maud Heinesen, og vit tosaðu føroyskt alla tíðina.

– Seinni havi eg verið fleiri ferðir á Fróðskaparsetrinum, har eg bæði havi undirvíst, lisið og tosað við fólk har, greiðir Michael Barnes frá.

Hesin stóri áhugin hjá Barnes fyri føroyskum er bara vaksin við árunum. Hann hevur skrivað hópín av tilfari um føroyska málfrøði, og fyri stuttum leygði hann seinastu

Michael Barnes er serkønur í føroyskum og lærir bretar føroyskt á University College of London

hondina á eina tjúkka bók við gomlum greinum, hann hevur skrivað um føroyska málið. Bókin eitur »Faroese Language Studies« og verður givin út í Noreg. Innihaldið í bókini er føroyskt málfrøði úr enda í annan.

Vit spyrja Barnes, um hann hevði hættað sær undir at givið bókina út á føroyskum í Føroyum. – Tá má onkur annar umseta. Tí eg dugi ikki. Tað tekur ov langa tíð. Tað besta er at skriva á sínum egna máli, tí so verður teksturin meira livandi, sigur Barnes smæðin. Men Sosialurin veit gjøgnum telduposta-

samskipti, at Barnes skrivar føroyskt líka væl sum vanligir føroyingar.

Samskiptir við føroyingar

Síðani Barnes í 1965 á Eiði legði botnin fyri sínum kunnleika til føroyskt, hevur hann roynt at hildið málførleika sín við líka við at samskipta við føroyingar.

– Eg havi á hvørjum ári skrivað jólakort til familjuna, sum eg búði hjá á Eiði. Eisini havi eg vitjað fólk á Eiði, hvørja ferð eg havi verið í Føroyum. Men nú havi eg mist sambandið við

tey. Eg haldi, at maðurin, Martin Kruse doyði fyri tveimum árum síðani, og konuna, Eskildu Kruse, havi eg eisini mist sambandið við, greiðir Michael Barnes frá. Og Sosialurin hevur seinni funnið út av, at Eskilda Kruse eisini er deyð.

Saman við Jens Paula og Maud Heinesen, eru Martin og Eskilda Kruse nevnd í bókini »Faroese Language Studies« hjá Michael Barnes.

Tað er farið um middag, og svongd er komin á professaran eins væl og føroysku blaðmenninar. Barnes letur bók sína um

føroyska málið aftur, sum hann eina løtu hevur blaðað í, og vit fara út av skrivstovuni oman trappurnar og inn í stak hugnaligu lærarakantinuna at fáa okkum ein bita. Vit finna okkum eitt hugnaligt glasborð mitt í kantinuni, keypa okkum eyðkendu bretska langabreyðini og eina kalda væl smakkandi enska øl afturvið.

Barnes greiðir frá, at hann áður hevur samskipt nógv við føroyskar málfrøðingar um føroyska málið, men at hann ikki ger so nógv av hesum longur. Hann arbeiðir nú meira í tí stilla fyri seg sjálvnan.

Men tá Barnes hevur brúk fyri ráðum um føroyska málið, veit hann, hvønn hann skal venda sær til.

– Tá eg ivist í onkrum einstakum orði, plagdi eg spyrja meg fyri hjá Eivindi Weihe. Tí hann sigur mær, hvussu fólk siga, meðan aðir málfrøðingar í Føroyum hava lyndi til at siga, hvussu teir kundu hugsað sær, at fólk søgdu. – Sjálvandi er tað eisini gott at verja um málið, men eg haldi ikki, at málfrøðingar í Føroyum bert skulu heingja seg í einstak orð. Heldur skulu teir hyggja at heildini og setningssamsetingini í føroyska málinum, Men sjálvsagt skal tað vera ein blandingur av báðum, sigur Barnes álvarsligur.

– Eg legði tá til merkis, at øll í Føroyum vóru upptikin av orðum. Tey sögdu »man skal brúka føroyskt mál« og hugsaðu ikki um nakað annað. Men eg haldi, at tað mest áhugaverda er, hvussu tú setur orð saman til setningar. Tí tað vísir seg, at tað er stórir munur á íslenskum, føroyskum og donskum, greiðir bretska professarin í føroyskum frá

Pionerur í føroyskum

Tá Michael Barnes í 1965 fekk áhuga fyri føroyska málinum seinni gjørdist

serfrøðingur í skandinaviskum við serligum atliti til Føroyskt, vóru tað ógvuliga fáir føroyingar, ið vóru serkønir í Føroyska málinum.

Í 1970 gjørdist Barnes lærari í føroyskum á høgt metta University College of London. Og eisini hevur hann fleiri skifti verið lærari á Fróðskaparsetri Føroya.

Seinast, Barnes var í Føroyum var fyri tiggju árum síðani. Hann hevði tá eitt skeið í fyra vikur á Fróðskaparsetrinum í føroyskari syntaks – ella føroyskari setningssamanseting.

Vit spyrja Barnes, hvussu tað kendist at koma sum breti til Føroya at læra føroyingar føroyskt.

– Tað var tá eingin føroyingur, ið hevði førleika at undirvísa í hesum. Men nú er vorðið betri. Tey hava fingið fleiri ungar menn og kvinnur, sum eru farin at granska hetta – sum hava verið uttanlands og samanborið føroyskt við onnur mál.

– Eg legði tá til merkis, at øll í Føroyum vóru upptikin av orðum. Tey sögdu »man skal brúka føroyskt mál« og hugsaðu ikki um nakað annað. Men eg haldi, at tað mest áhugaverda er, hvussu tú setur orð saman til setningar. Tí tað vísir seg, at tað er stórir munur á íslenskum, føroyskum og donskum, greiðir bretska professarin í føroyskum frá.

Barnes vísir okkum á eitt dømi við orðinum ikki:

– Orðið ikki stendur framman fyri sagnorið í donskum eykasetingnum. Sum dømi kann nevast »om du ikke gør det«. Í íslenskum stendur tað aftan fyri. Og kendir málfrøðingar hava hildið upp á, at í føroyskum málið skal vera antin sum í donskum ella sum í íslenskum. Men at tað ber at siga bæði, vildu teir ikki viðganga. Men eg havi síðani víst á, at tað ber til. Prógv fyri hesum sæst í bókmentunum hjá Heðini Brú. Hann skrivar sum oftast »ikki« í endanum av eykasetingunum, greiðir Barnes frá.

Jú, sanniliga. Barnes er serfrøðingur í føroyskum. Og hann tosar føroyskt sum ein annar føroyingur, hóast hann aldri hevur búð í Føroyum og hóast tað eru tiggju ár síðani, at hann seinast var í Føroyum.

Vit eta ein bita afturat, svara okkum við enn einari góðari bretska bjór og tosa um føroyskt mál og um Føroyar. Barnes gleiðir seg at koma til Føroya aftur í summar á vikingastevnu. Tað eru nú 36 ár síðani, at hann var í Føroyum á vikingastevnu og lærði seg føroyskt.